

KATEDRÁLNY INFOLIST

4. – 10.4.2011

Liturgický kalendár:

Pondelok	4.4.	Sv. Izidora, biskupa a učiteľa Cirkvi	<i>Lub. spom.</i>
Utorok	5.4.	Sv. Vincenta Ferrera, kňaza	<i>Lub. spom.</i>
Štvrtok	7.4.	Sv. Jána Krstiteľa de la Salle, kňaza	<i>Lub. spom.</i>
Nedeľa	10.4.	5. NEDEĽA V PÔSTNOM OBDOBÍ	

Slávenie Bohoslužby slova

Vo štvrtok o 16.⁰⁰ sa v našej Katedrále poslednýkrát stretneme pri pôstnej Bohoslužbe slova v adorácii: **Ostaňme s Ním a bdejme.**

V úvode štvrtého stretnutia budeme počúvať meditatívne priblíženie pohľadu evanjelistu Jána a potom s prestávkami na uvažovanie si vypočujeme jeho opis umučenia Pána Ježiša.

Bohoslužbu slova ukončíme eucharistickým požehnaním.

Celodiecézne stretnutie

V **sobotu, 9. apríla** bude prebiehať **celodiecézne stretnutie mimoriadnych rozdávatel'ov svätého prijímania**. Ich program začne sv. omšou v Katedrále o 9.⁰⁰ hod., preto svätá omša o 8.³⁰ nebude.

Krížová cesta

Na budúcu **nedeľu, 10. apríla 2011** bude tradičná **celobystrická pobožnosť krížovej cesty** na Kalvárii, ktorú **o 14.⁰⁰ hod.** bude viesť diecézny banskobystrický biskup Mons. Rudolf Baláž. Následne **o 15.³⁰** bude **svätá omša** v kostolíku Povýšenia Sv. Kríža.

ŽIVOT VO FARNOSTI

- V mesiaci marec sme do rodiny Božích detí prijali Natáliu Talánovú.
- V uplynulom mesiaci na kostol obetovali: bohuznáma na kvety 10 €, rod. Priputenová 50 €, z krstu Natálie Talánovej 50 €, p. M. Horniaková 50 €, Ruža M. Horniakovej 50 €, rod. Dianišková na občerstvenie počas brigády na Kalvárii 10 €.

Za všetky finančné dary tohto mesiaca vyslovujeme úprimné Pán Boh zaplat'.

SVÄTÁ OMŠA (29.)

LITURGICKÉ SLÁVENIE EUCHARISTIE (12. časť)

PRIEBEH SLÁVENIA – LITURGIA SLOVA I. (2.)

Výber čítaní

Už ste sa mnohí pýtali, podľa čoho sú vybraté a zostavené liturgické čítania? Na túto otázku skúsime teraz odpovedať. A začneme pohľadom do histórie.

Od najstarších čias sa vždy brali aspoň dve čítania, pričom posledné bolo vždy z evanjelií. V Antiochijskej cirkvi 4. storočia sa bralo jedno čítanie zo Zákona, druhé z Prorokov, potom bolo čítanie z Listov apoštolov a napokon z evanjelií. Namiesto z Listov apoštolov sa niekedy čítalo zo Skutkov apoštolov. (Podobne je to aj dnes vo východosýrskej liturgii.) Iné liturgie si zachovali aspoň jedno čítanie zo Starého zákona popri dvoch čítaniach z Nového zákona (arménska liturgia, na Západe galikánska liturgia).

Aj rímska liturgia mala spočiatku tri čítania. Neskoršie sa starozákonné čítanie vytratilo a vo všetky nedele sa začalo brať prvé čítanie z Listov apoštolov. Hoci v niektoré sviatky, napríklad na Zjavenie Pána, prvé čítanie ostáva z proroka Izaiáša; aj čítania na sviatky Panny Márie sa prvé čítanie berie zo Starého zákona.

Viac čítaní ako dve ostali v najstarších omšových formulároch: napríklad v kántrové dni v stredu boli dve čítania zo Starého zákona, v sobotu dokonca päť čítaní zo Starého zákona a k tomu epištola (z Listov apoštolov). Na Veľkonočnú vigíliu bolo až 12 čítaní zo Starého zákona, v sobotu pred Turicami 6 čítaní. Takýto stav sa udržal až po najnovší misál. Je známe, že v liturgii slova sa spočiatku jednotlivé knihy čítali súvisle (*lectio continua*). No toto súvislé čítanie sa postupne porušovalo najmä tým, že pribúdali sviatky svätých a tie mali svoje čítania. Určité knihy z Písma sa rezervovali na určité obdobia, napr. vo Veľkonočnom období sa čítalo zo Skutkov apoštolov. Pravda, v rímskej liturgii, keďže v nedeľu boli iba dve čítania - epištola a evanjelium -, sa prvé čítanie bralo vždy z Listov apoštolov.

V liturgii slova sa postupom storočí výrazne prejavovalo napätie medzi posvätným textom v sakrálnnej reči a jeho prirodzeným poslaním, aby ho

totiž veriaci rozumeli. V rímskej liturgii sa po latinskom evanjeliu sa čítala epištola a evanjelium v ľudovej reči. Naši predkovia Slovieni tu mali zásluhou sv. Cyrila a Metoda veľkú výnimku, keď staroslovienska reč bola Rímom uznaná za liturgickú.

Predčitateľ Svätého písma bol vždy iný než vedúci liturg bohoslužobného zhromaždenia. Úlohu lektora možno bezpečne zistiť už v 2. storočí ako osobitný stav. Lektor je najstarší stupeň nižších svätení. Lektor musel mať určité vzdelanie. Lektori žili najmä v Ríme pod cirkevným vedením v osobitných komunitách, ktoré boli akoby malým seminárom. Evanjelium sa postupne zverovalo diakonom.

Kniha s biblickými čítaniami pre liturgiu sa volala *Lectioarium*; používali ju lektori a diakoni. Neskôr sa kniha rozdelila na *Epistolarium* a *Evangeliarium*. Kniha evanjelií mala veľkú úctu a nosila sa k oltáru v sprievode. Osobitne existovala potom kniha medzispievov *Graduale* a pre kňaza predchodca omšovej knihy *Sacramentarium*. Keď sa začali sláviť súkromné omše a keď kňaz bol potom akosi jediným celebrantom všetkého, všetky texty sa napokon zhromažďovali do jednej knihy - do misála (Misál Honória III. -1216-1227). Kým pred Tridentom boli misály opisované rukou, pápež Pius V. vydal podľa smerníc Tridentského koncilu *Rímsky misál* (1570), ktorý bol záväzný pre celú Cirkev (okrem niektorých miest, ktoré mali osobitné privilégium), lebo kníhtlač umožňovala rýchle rozšírenie.

Menilo sa aj miesto, odkiaľ sa perikopy čítali. Už v prameňoch 3. a 4. storočia sa hovorí o vyvýšenom mieste, kde bol stojan na knihu, odkiaľ lektor čítal čítanie. Neskôr sa vyvinula ambona, čiže pódium so zábradlím a stojanom, postavené medzi oltárom a kostolnou loďou. Ambona slúžila nielen pre lektorov, ale aj pre spevákov medzispievov. Ba z ambony sa aj často kázalo. Keď si kňaz všetko čítal z misála, pre epištolu bolo určené miesto na pravom boku oltára (chrbtom k ľudom) a na evanjelium preniesol miništrant knihu na druhú (ľavú) stranu oltára, ktorá sa volala evanjeliová strana na rozdiel od epištolovej strany oltára. Kňaz čítal evanjelium šikmo obrátený akoby k severu (sever totiž značil pohanskú tmú, ktorú treba rozjasniť evanjeliom - vzniklo to z orientácie románskych a gotických kostolov na východnú stranu).

Tolko nám hovorí história. A ako je to dnes, po liturgickej obnove Druhého vatikánskeho koncilu? – O tom nabudúce.

(Pokračovanie nabudúce)

BRATIA BOŠÍ KARMELITÁNI
FARNOSŤ B. BYSTRICA – KATEDRÁLA
MLÁDEŽ UPC Š. MOYSESA, BISKUPA

P O Z Ý V A J Ú

dňa 9. apríla 2011

**na dobrovoľnícku akciu skrášľovania
Kalvárie na Urpíne.**

**Zraz o 9.⁰⁰
pri kláštore Karmelitánov.**

**Kto môže, nech si donesie pracovné rukavice,
záhradnícke nožnice, prípadne hrable, mačety...**

**Všetkých pracujúcich pozývame
na obedné posedenie pri kotlíkovom guláši.**

**Občerstvenie (voda a sladkosti)
budú pripravené pri kláštore.**

**Radi privítame aj váš príspevok k občerstveniu,
ktorý môžete pridať k spoločnému.**

**Povzbudení slovami Benedikta XVI.
v Apoštolskej exhortácii VERBUM DOMINI**

**vás počas pôstneho obdobia pozývame na
hlbšiu prípravu k prežívaniu
Veľkonočného trojdnia
bohoslužbou slova**

OSTAŇME S NÍM A BDEJME

**(Umučenie nášho Pána Ježiša Krista
očami štyroch evanjelistov)**

ktorá sa bude konať vo štvrtky

17., 24., 31. marca a 7. apríla 2011

O 16:00 HOD.

**v Katedrále sv. Františka Xaverského
v Banskej Bystrici**